

ثبت ملی ۲۱۲ اثر خراسان جنوبی در هشت سال گذشته

ثبت آثار تاریخی و فرهنگی در فهرست میراث ملی و جهانی گامی ارزشمند در مسیر حفظ هویت هر منطقه و میراث به جا مانده از پیشینیان است که در استان خراسان جنوبی با ثبت ۲۱۲ اثر ملی و سه اثر جهانی در هشت سال گذشته روند جهشی داشته است.

به گزارش سایت خبری پرسون از بیرجند، حفاظت از آثار تاریخی به عنوان سندهای ماندگار برای داشتن تصویری شفاف از زندگی گذشتگان بسیار با اهمیت بوده و لازمه آن شناسایی آثار با ارزش تاریخی هر استان و شهرستان و ثبت آن در فهرست میراث ملی یا جهانی است که فرایند خاص خود را دارد.

مرمت و نگهداری درست و علمی آثار و ابنیه‌های تاریخی یک ملت که نمایانگر و نمایشگاه حقیقی تاریخ، فرهنگ و هویت آن جامعه است، جزو شاخص‌های مهم توسعه‌یافتگی کشورها و جوامع به شمار می‌رود که این اصل از سده‌ها قبل در دنیا آغاز شد و اکنون در بسیاری از کشورها با جدیت و حساسیت ویژه‌ای دنبال می‌شود؛ در این میان اهمیت دادن به این موضوع مهم و محوری در جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر روند مثبت و پرشتاب به خود گرفته است.

آثار تاریخی و به جا مانده از گذشته در حقیقت جزو نهادها و عناصر فرهنگی کشورها است که بی‌توجهی به آن، رخوت، از هم‌گسیختگی و در نهایت نابودی فرهنگی و تاریخی جوامع بشری را به دنبال دارد؛ بر همین مبنا حفظ و حراست از آثار تاریخی ملموس و غیرملموس در اولویت سیاستگذاری‌های فرهنگی و حتی اقتصادی کشورها قرار دارد زیرا انتفاع از برکات اجتماعی و سودآوری مالی آن بر کسی پوشیده نیست.

خراسان جنوبی معروف به سرزمین طلای سرخ و دیار کویرهای رویایی نیز با وسعت بیش از ۱۵۱ هزار کیلومتر مربع و شرایط اقلیمی متنوع در شرق کشور از پیشینه تاریخی بلندی برخوردار است.

بیش از هزار و ۵۰۰ اثر تاریخی، فرهنگی و طبیعی در خراسان جنوبی شناسایی شده و تاکنون ۹۴۸ اثر از این استان در فهرست میراث ملی به ثبت رسیده است که قدمت آثار تاریخی از ۲۵ هزار سال پیش و مربوط به غار خونیک قاین تا دوره معاصر را در بر می‌گیرد.

میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از قابلیت‌های خراسان جنوبی و مزیت‌های توسعه‌ای این دیار است که در دولت تدبیر و امید مورد توجه ویژه قرار گرفت به طوری که در هشت سال گذشته ۲۱۲ اثر این استان در فهرست میراث ملی ثبت شد و تحولات خوبی را در این حوزه رقم زد.

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که دی سال ۹۸ به باغ و عمارت جهانی اکبریه در شهر بیرجند رفته بود، وجود چنین اثر تاریخی فاخر را یک فرصت مناسب برای جذب گردشگران داخلی و خارجی دانست و توصیه کرد که از فرصت مکان‌های تاریخی موجود در خراسان جنوبی برای ایجاد بوتیک هتل استفاده شود.

علی اصغر مونس‌ان در بازدید از خانه شریف بیرجند نیز بر همین موضوع تاکید کرد و با این باور که ظرفیت‌های موجود در خراسان جنوبی زمینه مناسبی برای ایجاد چنین ساختارهای گردشگری است، خواستار فعالیت بیشتر بخش خصوصی در این زمینه شد.

خراسان جنوبی در حال حاضر چهار اثر ثبت جهانی شامل باغ و عمارت اکبریه، قنات بلده فردوس، بیابان لوت (مشترک بین خراسان جنوبی، کرمان و سیستان و بلوچستان) و روستای حوله‌بافی (توبافی) خراشاد دارد که به غیر از باغ اکبریه بقیه در دولت تدبیر و امید ثبت جهانی شدند.

ثبت ۹۴۸ اثر از خراسان جنوبی در فهرست میراث ملی

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی درباره ثبت ملی آثار این استان اظهار داشت: تاکنون ۹۴۸ اثر از استان خراسان جنوبی در فهرست میراث ملی به ثبت رسیده که ۲۱۲ مورد آن در هشت سال گذشته بوده است.

حسن رضانی افزود: ۷۷۷ بنا و محوطه تاریخی و فرهنگی، ۲ اثر میراث معماری صنعتی، ۷۵ اثر طبیعی، ۸۱ اثر معنوی و ۱۳ شی تاریخی در خراسان جنوبی ثبت شده است.

وی گفت: آنچه در دولت تدبیر و امید در فهرست میراث ملی ثبت شده شامل ۸۲ بنا و محوطه تاریخی، ۲ اثر معماری صنعتی، ۶۵ اثر طبیعی، ۵۰ اثر معنوی و ۱۳ شی تاریخی است که آماری قابل توجه است.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی افزود: همچنین در این مدت ۲ اثر شامل قنات بلده فردوس و بیابان لوت در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شد و ۲ پایگاه ملی شامل پایگاه آسباده‌ها و بافت تاریخی خوسف تشکیل و راه‌اندازی شده است.

وی گفت: روستای خراشاد از توابع شهرستان بیرجند نیز سال ۱۳۹۷ به عنوان روستای جهانی توبافی (حوله‌بافی سنتی) از سوی شورای جهانی صنایع دستی به ثبت رسید و در ردیف روستاهای جهانی قرار گرفت.

رمضانی اظهار داشت: با احیای هنر ۳۰۰ ساله حوله‌بافی سنتی در این روستا تعداد کارگاه‌های انفرادی، مشاغل خانگی و اشتغال در این حوزه افزایش چند برابری داشته است.

وی با اشاره به پیوستگی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری گفت: پس از جهانی شدن روستای خراشاد علاوه بر تاثیرات مثبت در حوزه فروش محصول، تعداد سه واحد اقامتگاه بوم‌گردی در روستای خراشاد همچنین روستای نصرآباد ایجاد شده که رونق گردشگری را نیز در پی داشته است.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی افزود: همچنین در هشت سال گذشته نامزدی ۲ اثر استان شامل آسبادهای و کاروانسراها مورد تایید یونسکو قرار گرفته است و امیدواریم سال جاری میلادی ابتدا کاروانسراها و پس از آن آسبادهای خراسان جنوبی به عنوان چهارمین و پنجمین اثر تاریخی استان در فهرست میراث جهانی ثبت شود.

جذب اعتبارات ملی برای مرمت و حفظ آثار تاریخی

حفظ آثار تاریخی مهمترین رسالت نسل کنونی است که وظیفه سنگین‌تری را نیز متوجه دستگاه‌های متولی از جمله اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌کند و به گفته معاون میراث فرهنگی این اداره کل وقتی یک اثر تاریخی، طبیعی یا معنوی در فهرست آثار ملی قرار می‌گیرد، از اعتبارات ملی برای مرمت، حفظ و بازسازی برخوردار می‌شود.

علی شریعتی منش افزود: آثار طبیعی - ملی یا جهانی پدیده‌های نمونه یا مجموعه‌های زیست‌محیطی نادر یا مناظر کم‌نظیر و ویژه، محدوده‌های جغرافیایی طبیعی و مناطق خاص هستند که به علت ویژگی‌های زمین‌شناسی و زیست‌شناسی، مناظر بدیع جغرافیایی و محوطه‌های طبیعی - تاریخی غیرقابل جایگزین هستند.

وی گفت: این آثار به لحاظ علمی یا طبیعی دارای ارزش حفاظتی بوده و با تعیین محدوده باید از آنها حفاظت و نگهداری شود لذا این آثار توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شناسایی، معرفی و ثبت می‌شود.

وی با اشاره به ویژگی‌هایی که یک اثر طبیعی باید داشته باشد تا در فهرست میراث ملی و جهانی ثبت شود گفت: این آثار باید پدیده بی‌نظیر طبیعی با زمینه‌های استثنایی و زیباشناسی، نمونه برجسته از مراحل و تغییرات تاریخ زمین‌شناسی، نمونه برجسته از فرایندهای زیست محیطی و بیولوژیکی در تکامل و توسعه زمینی، اکوسیستم‌های ساحلی و دریایی و جوامعی از گیاهان و حیوانات باشد.

معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی اضافه کرد: سال گذشته ۹۷۰ میلیون تومان اعتبار ملی برای حفاظت، مرمت و بازسازی بافت‌های تاریخی بیرجند، خوسف، بشرویه، تون فردوس و آسبادهای تخصیص داده شده است.

وی گفت: این اعتبار از محل اعتبارات پایگاه‌های جهانی و ملی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تخصیص یافته است.

شریعتی منش افزود: بافت‌های تاریخی ارزشمند شهرهای بیرجند، خوسف، بشرویه و تون فردوس از جمله آثار گرانبهای معماری بومی و سنتی خراسان جنوبی به شمار می‌رود که هر سال اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با مساعدت وزارت متبوع نسبت به مرمت و بازسازی آنها اقدام می‌کند.

جذب گردشگران حرفه‌ای دستاوردی از ثبت ملی و جهانی

یک فعال حوزه گردشگری و میراث فرهنگی در خراسان جنوبی هم گفت: وقتی یک اثر ثبت جهانی یا ملی می‌شود بخصوص در فهرست آثار یونسکو قرار می‌گیرد، تبدیل به برند می‌شود.

احمد کاشانی افزود: این برندسازی موجب شاخص شدن اثر شده لذا در معرفی بهتر آن و جذب گردشگر حرفه‌ای بسیار تاثیرگذار است.

وی گفت: گردشگران حرفه‌ای بین‌المللی بسیار هوشمند سفر می‌کنند و یکی از مهمترین هدف‌های آنها بازدید از آثار ثبت شده جهانی و ملی بخصوص در ایران است.

وی اظهار داشت: وقتی اثری به ثبت جهانی می‌رسد، یونسکو برای آن تبلیغ می‌کند به طور مثال وب سایت جهانی یونسکو به چند زبان، باغ و عمارت اکبریه بیرجند را معرفی و از همه گردشگران جهانی دعوت کرده که از این اثر بازدید کنند.

مدیرعامل سازمان مردم‌نهاد انجمن گردشگری پایدار افزود: آثاری که در فهرست یونسکو قرار می‌گیرد، از کمک‌های مالی برخوردار می‌شوند که در پاسداشت و نگهداری از آن اثر بسیار موثر است.

وی گفت: از بین قنات بی‌شمار در ایران فقط ۱۴ قنات ثبت جهانی شده که یکی از آنها قنات بلده فردوس است و از بین همه باغ‌های ایرانی فقط ۹ باغ

ثبت جهانی شده که یک مورد باغ اکبریه بیرجند است.

کاشانی اضافه کرد: اولین اثر طبیعی ایران که ثبت جهانی شد بیابان لوت است و تلاش‌های زیادی برای ثبت آن صورت گرفته لذا مراحل پیچیده ثبت آثار جهانی نشان دهنده اهمیت نگهداری آنها بوده و باید برای حفظ این آثار تلاش بیشتری کرد.

وی گفت: خانه‌هایی که به ثبت ملی می‌رسد نیز باعث حفظ اصالت و هویت آن منطقه می‌شود و در سال‌های اخیر خانه‌های تاریخی زیادی در خراسان جنوبی ثبت ملی شده است.